

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

SECȚIA A CINCEA

HOTĂRÂRE

Cererea nr. 38707/04

Vladislav Anatolyevich KRIVOBOKOV împotriva Ucrainei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a cincea), întrunită la 19 februarie 2013 într-o Cameră compusă din:

Mark Villiger, *președinte*,

Angelika Nußberger,

Boštjan M. Zupančič,

Ganna Yudkivska,

André Potocki,

Paul Lemmens,

Aleš Pejchal, *judecători*,

și Claudia Westerdiek, *grefier de secție*,

Având în vedere cererea menționată anterior, depusă la 13 octombrie 2004,

Având în vedere observațiile prezentate de guvernul pârât și observațiile în răspuns prezentate de reclamant,

După deliberare, decide după cum urmează:

FAPTELE

Reclamantul, domnul Vladislav Anatolyevich Krivobokov, este cetățean ucrainean născut în 1968 și locuiește în Antratsyt, regiunea Lugansk, Ucraina. Este un fost candidat la alegerile prezidențiale din 2004 în Ucraina. Guvernul pârât a fost reprezentat de agentul său, domnul Nazar Kulchytsky.

A. Circumstanțele cauzei

Faptele cauzei, astfel cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate după cum urmează.

La 4 iulie 2004, „Partidul Popular al Deponenților și Protecției Sociale” (*Народна партія вкладників та соціального захисту*, denumit în continuare „partidul”), un partid politic, a decis, în cadrul conferinței sale naționale să îl propună pe reclamant drept candidat la alegerile prezidențiale din 2004.

La 8 iulie 2004, Comisia Electorală Centrală a refuzat să îl înregistreze pe reclamant în calitate de candidat la alegerile prezidențiale, întrucât acesta nu plătiese depozitul electoral necesar de 500 000 grivne (UAH) și nu a completat o declarație de mijloace scrisă de mână.

Reclamantul a solicitat Curții Supreme controlul judiciar al acestei decizii, susținând că suma de 500 000 UAH era nerezonabilă și că Legea privind alegerile prezidențiale nu prevedea că declarația de mijloace trebuia completată de mână.

La 15 iulie 2004, Curtea Supremă a confirmat decizia și a respins plângerile reclamantului ca fiind neîntemeiate.

La 22 iulie 2004, partidul a depus la Comitetul Electoral Central suma de 500 000 UAH cu titlu de depozit electoral. Suma urma să îi fie restituită în cazul în care candidatul obținea 7 % din voturi.

La 28 iulie 2004, Comitetul Electoral Central l-a înregistrat pe reclamant în calitate de candidat la alegerile prezidențiale. La aceeași dată, i-a eliberat o carte de identitate de candidat.

În primul tur al alegerilor, care a avut loc la 31 octombrie 2004, reclamantul a obținut 0,03% din voturi și nu a trecut în al doilea tur.

B. Legislația internă relevantă

În conformitate cu articolele 75 - 112 din Constituția Ucrainei din 28 iunie 1996, în vigoare la momentul respectiv, puterea legislativă în Ucraina era exercitată de Parlamentul Ucrainei (*Verkhovna Rada*).

În conformitate cu articolul 102 din Constituție, Președintele Ucrainei este șeful statului și garantul suveranității de stat și al indivizibilității teritoriale a Ucrainei, precum și al respectării Constituției Ucrainei și a drepturilor și libertăților omului și ale cetățenilor.

Dispozițiile relevante ale Constituției Ucrainei din 28 iunie 1996 sunt următoarele:

Capitolul IV

Parlamentul Ucrainei

Articolul 75

Singurul organ cu putere legislativă în Ucraina este Parlamentul - Verkhovna Rada a Ucrainei („Parlamentul”).

Articolul 91

Parlamentul adoptă legi, rezoluții și alte acte cu majoritatea componenței sale constituționale, cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta Constituție.

Articolul 93

Dreptul de inițiativă legislativă în Parlament aparține Președintelui Ucrainei, membrilor Parlamentului, Cabinetului de Miniștri al Ucrainei și Băncii Naționale a Ucrainei.

Proiectele de lege identificate ca urgente de către Președintele Ucrainei sunt examinate cu prioritate de către Parlament.

Articolul 94

Președintele Parlamentului semnează orice act al Parlamentului și îl înaintează fără întârziere Președintelui Ucrainei.

În termen de cincisprezece zile de la primirea unei legi, Președintele Ucrainei o semnează, acceptând-o pentru punere în aplicare, și o promulgă în mod oficial sau o returnează Parlamentului cu o propunere motivată pentru examinare repetată.

În cazul în care președintele Ucrainei nu a retrimis un act pentru reexaminare în termenul stabilit, se consideră că actul a fost aprobat de președintele Ucrainei și este semnat și promulgat oficial.

În cazul în care o lege, în timpul reexaminării sale, este adoptată din nou de Parlament cu cel puțin două treimi din componența sa constituțională, Președintele Ucrainei este obligat să o semneze și să o promulge oficial în termen de zece zile.

O lege a Parlamentului intră în vigoare în termen de zece zile de la data promulgării sale oficiale, cu excepția cazului în care legea însăși prevede altfel, dar nu înainte de data publicării sale.

Capitolul V

Președintele Ucrainei

Articolul 106

Președintele Ucrainei:

- (1) asigură independența națională, securitatea națională și succesiunea legală a statului;
- (2) se adresează poporului cu mesaje și Parlamentului cu mesaje anuale și speciale privind situația internă și externă a Ucrainei;
- (3) reprezintă statul în relațiile internaționale, gestionează activitatea politică externă a statului, conduce negocierile și încheie tratatele internaționale la care Ucraina este parte;
- (4) adoptă decizii privind recunoașterea statelor;
- (5) numește și revocă șefii misiunilor diplomatice ale Ucrainei în alte state și în organizații internaționale; acceptă scrisorile de acreditare și scrisorile de rechemare ale reprezentanților diplomatici ai altor state;
- (6) convoacă un referendum național privind amendamentele la Constituția Ucrainei în conformitate cu articolul 156 din prezenta Constituție, proclamă un referendum național în urma unei inițiative populare;
- (7) convoacă alegeri parlamentare speciale în termenele stabilite de prezenta Constituție;
- (8) pune capăt autorității Parlamentului în cazul în care ședințele plenare nu încep în termen de treizeci de zile de la o sesiune ordinară;
- (9) numește prim-ministrul Ucrainei cu aprobarea Parlamentului; pune capăt autorității prim-ministrului Ucrainei și adoptă o decizie privind demisia acestuia;
- (10) numește, la propunerea prim-ministrului Ucrainei, membrii Cabinetului de Miniștri al Ucrainei, directorii generali ai altor organe centrale ale puterii executive și șefii administrațiilor locale ale statului și pune capăt prezenței acestora în aceste funcții;
- (11) numește procurorul general al Ucrainei, cu aprobarea Parlamentului, și îl revocă din

funcție;

(12) numește o jumătate din membrii Consiliului Băncii Naționale a Ucrainei ;

(13) numește o jumătate din membrii Consiliului Național al Ucrainei pentru Televiziune și Radiodifuziune;

(14) numește în funcție și revocă din funcție, cu aprobarea Parlamentului, președintele Comitetului Anti-monopol al Ucrainei, președintele Fondului proprietății de stat al Ucrainei și președintele Comitetului de stat pentru televiziune și radiodifuziune al Ucrainei;

(15) înființează, reorganizează și elimină, la propunerea prim-ministrului Ucrainei, ministere și alte organe centrale ale puterii executive, acționând în limitele finanțării prevăzute pentru menținerea organelor puterii executive;

(16) revocă acte ale Cabinetului de Miniștri al Ucrainei și acte ale Consiliului de Miniștri al Republicii Autonome Crimeea;

(17) este comandantul suprem al forțelor armate ale Ucrainei; numește în funcție și revocă din funcție înaltul comandament al forțelor armate ale Ucrainei și alte unități militare; gestionează securitatea națională și apărarea statului;

(18) conduce Consiliul de Securitate Națională și Apărare al Ucrainei;

(19) înaintează Parlamentului propuneri de declarare a stării de război și adoptă decizii privind utilizarea forțelor armate în caz de agresiune armată împotriva Ucrainei;

(20) adoptă decizii în conformitate cu legea privind mobilizarea generală sau parțială și introducerea legii marțiale în Ucraina sau în anumite zone ale sale, în caz de amenințare cu agresiunea sau de pericol pentru independența națională a Ucrainei;

(21) adoptă decizii, în caz de necesitate, privind introducerea stării de urgență în Ucraina sau în anumite zone ale acesteia și, de asemenea, în caz de necesitate, declară anumite zone ale Ucrainei drept zone cu o situație de urgență ecologică - cu confirmarea ulterioară a acestor decizii de către Parlament;

(22) numește o treime din membrii Curții Constituționale a Ucrainei;

(23) înființează instanțe prin procedura stabilită de lege;

(24) conferă înalte grade militare, înalte grade diplomatice și alte înalte grade speciale și ordine de clasă;

(25) conferă premii naționale; stabilește distincțiile prezidențiale și le conferă;

(26) adoptă decizii privind acordarea cetățeniei ucrainiene și încetarea cetățeniei ucrainiene, precum și privind acordarea azilului în Ucraina;

(27) acordă grațierea;

(28) creează, în limitele fondurilor prevăzute în bugetul de stat al Ucrainei, organe și servicii consultative și alte organe și servicii auxiliare pentru exercitarea autorității sale;

(29) semnează legile adoptate de Parlament;

(30) are dreptul de veto asupra actelor adoptate de Parlament, cu întoarcerea ulterioară a acestora pentru o nouă examinare de către Parlament;

(31) exercită alte atribuții determinate de Constituția Ucrainei.

Președintele Ucrainei nu își transferă competențele către alte persoane sau organisme.

Președintele Ucrainei, pe baza și în scopul punerii în aplicare a Constituției și a legilor din Ucraina, poate emite decrete și directive a căror punere în aplicare este obligatorie pe teritoriul Ucrainei.

Acele președintelui Ucrainei, emise în limitele autorității prevăzute la punctele 3, 4, 5, 8, 10, 14, 15, 17, 18, 21, 22, 23 și 24 din prezentul articol, sunt co-semnate de prim-ministrul Ucrainei și de ministrul responsabil de actul respectiv și de punerea sa în aplicare.

PLÂNGERILE

Reclamantul s-a plâns de o încălcare a drepturilor sale electorale, afirmând că obligația de a plăti un depozit electoral a fost nerezonabilă și că nu a existat nicio obligație, în temeiul legislației ucrainene, de a completa declarația de mijloace de mână. În această privință, a făcut referire la articolul 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

De asemenea, acesta s-a plâns de caracterul inechitabil al deciziei Curții Supreme, susținând că aceasta a comis o eroare de apreciere a faptelor și de aplicare a legii. El a făcut referire la articolul 6 § 1 din Convenție.

LEGEA

1. În temeiul articolului 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție, reclamantul s-a plâns că obligația de a plăti un depozit electoral a încălcat dreptul său de a candida la alegerile prezidențiale din 2004 din Ucraina. Articolul 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție prevede următoarele:

Înaltele Părți Contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condiții care să asigure libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ,„.

Guvernul a declarat că plângerile reclamantului în temeiul acestei dispoziții a Convenției ar trebui să fie declarate inadmisibile pentru că sunt incompatibile *ratione materiae*. În special, acesta a subliniat că legislația ucraineană a stabilit în mod clar și în termeni absoluți că Parlamentul Ucrainei era singurul organ legislativ din Ucraina. Astfel, el a concluzionat că dispozițiile articolului 3 din Protocolul nr. 1 nu se aplică. Guvernul a mai afirmat că plângerile erau incompatibile *ratione personae*, întrucât reclamantul a fost propus drept candidat în numele partidului și nu a acționat în calitate de candidat în alegerile prezidențiale din 2004 în nume personal. Acesta a concluzionat în continuare că drepturile reclamantului în temeiul acestei dispoziții, chiar presupunând că era aplicabilă, nu au fost încălcate.

Reclamantul nu a fost de acord, reiterându-și plângerile în temeiul articolului 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

Curtea reamintește că articolul 3 din Protocolul nr. 1 garantează „alegerea corpului legislativ” și că termenul „corp legislativ” nu înseamnă în mod necesar parlamentul național. Acest cuvânt trebuie interpretat în lumina structurii constituționale a statului în cauză (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Mathieu-Mohin și Clerfayt c. Belgiei*, 2 martie 1987, § 53, seria A nr. 113, și *Matthews c. Regatului Unit* [GC], nr. 24833/94, § 40, CEDO 1999-I). În două cauze anterioare, Comisia a considerat că puterile unui șef de stat nu pot fi interpretate ca atare ca un „organ legislativ” în sensul articolului 3 din Protocolul

nr. 1 (a se vedea *Habsburg-Lothringen c. Austriei*, nr. 15344/89, decizia Comisiei din 14 decembrie 1989, Decizii și rapoarte 64, p. 211; *Baskauskaite c. Lituaniei*, nr. 41090/98, decizia Comisiei din 21 octombrie 1998).

Având în vedere dispozițiile relevante ale Constituției Ucrainei (articolele 75 - 112) în vigoare la momentul faptelor, Curtea observă că puterea legislativă în Ucraina era exercitată de Parlament (*Verkhovna Rada*) și nu de Președintele Ucrainei. În conformitate cu articolul 102 din Constituție, Președintele Ucrainei este șeful statului și este garantul suveranității de stat și al indivizibilității teritoriale a Ucrainei, precum și al respectării Constituției Ucrainei și a drepturilor și libertăților omului și ale cetățenilor.

Cu toate acestea, Curtea nu exclude posibilitatea aplicării articolului 3 din Protocolul nr. 1 la alegerile prezidențiale (a se vedea *Boškoski c. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei* (dec.), nr. 11676/04, ECHR 2004-VI; a se vedea, de asemenea, *Sejdić și Finci c. Bosniei și Herțegovinei* [GC], nr. 27996/06 și 34836/06, § 54, ECHR 2009). În cazul în care se stabilește că șeful statului a primit competența de a iniția și de a adopta legislația sau se bucură de puteri extinse de a controla adoptarea legislației sau de competența de a cenzura principalele autorități legislative, atunci funcția respectivă ar putea fi considerată, fără îndoială, un „organ legislativ” în sensul articolului 3 din Protocolul nr. 1.

În speță, Curtea nu găsește niciun indiciu potrivit căruia atribuțiile șefului statului ucrainean sunt de natură să facă din această funcție o parte a «puterii legislative» a statului pârât.

În primul rând, constată că președintele Ucrainei are competența formală de a iniția acte legislative (a se vedea articolul 93 din Constituție). Cu toate acestea, această competență nu este însoțită de competența de a le adopta (a se vedea articolul 106 din Constituție).

În al doilea rând, președintelui Ucrainei nu i-au fost acordate puteri extinse de control al adoptării legislației sau puterea de a cenzura principalele instituții responsabile pentru inițierea și adoptarea legislației. În special, în temeiul articolului 106 §§ 29 și 30 din Constituție, președintele are competența de a semna legile adoptate de Parlament și are dreptul de veto asupra legilor adoptate de Parlament, cu rezultatul că legile respective sunt ulterior returnate Parlamentului pentru a fi examinate din nou de acesta. Prin urmare, Președintelui Ucrainei nu i-a fost conferit prin lege un drept de veto absolut asupra legislației adoptate de Parlament.

În plus, președintele poate dizolva Parlamentul numai dacă ședințele sale plenare nu încep în termen de treizeci de zile de la o sesiune ordinară (articolul 106 § 8 din Constituție). Președintele poate, de asemenea, să convoace alegeri parlamentare speciale în condițiile stabilite de Constituție (articolul 106 § 7 din Constituție).

În cele din urmă, președintele nu a fost investit prin lege sau în practică cu puterea discreționară nelimitată de a numi sau demite guvernul sau membrii acestuia fără ca Parlamentul să aibă ultimul cuvânt în această privință.

În ceea ce privește natura actelor emise de Președinte, Curtea observă că acesta nu poate interveni în puterea de a legifera, cu alte cuvinte, în puterea de a adopta legi cu forță juridică supremă, care aparține exclusiv Parlamentului. Președintele nu poate emite niciun decret (*указ*) sau ordin (*розпорядження*) care ar contrazice sau ar înlocui legislația

Parlamentului și, în esență, competențele sale se limitează la punerea în aplicare a acestei legislații.

Prin urmare, deși Constituția ucraineană prevede o separare a puterilor între ramurile statului, competențele președintelui sunt accesorii puterii legislative a Parlamentului (a se vedea secțiunea din Constituția Ucrainei referitoare la competențele Parlamentului Ucrainei). În consecință, Curtea consideră că aceste competențe ale președintelui de a emite decrete și ordine, precum și de a semna sau de a exercita dreptul de veto asupra actelor legislative adoptate de Parlament trebuie distinse de competența legislativă propriu-zisă.

Curtea concluzionează că articolul 3 din Protocolul nr. 1 nu este aplicabil în speță, deoarece alegerea președintelui Ucrainei nu poate fi interpretată ca o „alegere a corpului legislativ” în sensul acestui articol.

Rezultă că această parte a cererii este incompatibilă *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției în sensul articolului 35 § 3 litera (a) din aceasta.

2. Reclamantul s-a plâns, de asemenea, în temeiul articolului 6 § 1 din Convenție, că în speță Curtea Supremă nu a luat o decizie motivată și nu a răspuns argumentelor sale.

Articolul 6 din convenție prevede, în măsura în care este relevant, următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa”.

Curtea constată că obiectul procedurii în cauză îl constituie stabilirea drepturilor politice ale reclamantului, în special a dreptului său de a candida la alegerile prezidențiale. Curtea observă că procedurile privind litigiile electorale nu intră în domeniul de aplicare al articolului 6 din Convenție în măsura în care privesc exercitarea drepturilor politice și, prin urmare, nu au nicio legătură cu „drepturile și obligațiile civile” în sensul articolului 6 § 1 din Convenție (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Pierre-Bloch c. Franței*, 21 octombrie 1997, § 50, *Rapoarte ale Hotărârilor și Deciziilor*, 1997-VI, și *Cheminade c. Franței* (dec.), nr. 31599/96, ECHR 1999-II).

Rezultă că această parte a cererii este incompatibilă *ratione materiae* cu dispozițiile Convenției, în temeiul articolului 35 § 3 litera (a) din Convenție.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate
Declară cererea inadmisibilă.

Claudia Westerdiek
Registrator

Mark Villiger
Președinte